

A TELJESÍTMÉNNYEL ARÁNYOS BÉR

A háború okozta nagy munkáshiány elsődrendű nemzeti feladattá tette az egyén munkateljesítményének megjavítását.

Az építkezések munkásszemélyzetének háborús összetételével a munkateljesítmény színvonala erősen süllyedt s mind a lappangó erők teljesítőképességének fokozására, mind a kisebb teljesítőképességűek ösztönzésére vált szükségessé a kérdés mielőbbi rendezése.

Ennek felismerése vezeti a német munkaügyi kormányzatot, amikor a *teljesítménnyel arányos bér*; (Leistungslohn) elvét az építőiparban is érvényre akarja juttatni a jövőben.

Az építőipar birodalmi szakkormányhatósága által kiadott legújabb díjszabás, mely 1941 november i-én kelt és 1942 március i-én lépett életbe, a rendeletben megállapított tarifát kizárólag az *átlagteljesítményekre* vonatkoztatja. Újításképen módot ad a munkaadónak, hogy az *átlagon alul maradt teljesítményt* arányosan alacsonyabb díjazásban részesítse. (A létfenntartási minimumot mindenesetre biztosítja a rendelet a munkásnak.) Másfelől az átlagon *felül* való teljesítményért magasabb bér jár, az illetékes hatóságok által megállapított maximális munkabér-kereten belül.

A birodalmi munkaügyi minisztérium intézkedéseiben lépésről-lépésre mind szélesebb alapon kívánja megvalósítani a teljesítménnyel arányos bér elvét. Szándékuk mindenekelőtt az, hogy a munkásokat teljesítőképességük szerint csoportokba sorozzák. Ezután sor kerülne az átlagos teljesítmény-idők jegyzékbe foglalására, természetesen az általános és gyakori, tehát tipikus munkafolyamatokat tartva szem előtt. Ez a munka igen alapos előkészítést igényel, mert az adottságok mind a munkaerők, mind a talajviszonyok szempontjából annyira sokfélék, hogy mindeddig csak az építőiparnak azokban az ágaiban sikerült egységes teljesítményidőt és munkaeljárásokat állandósítani, ahol az – a kis- és középipar kereteit meghaladva – magasabb üzemtechnikai szempontokból vált szükségessé, egységes munkaeszközökkel pedig megoldhatóvá.

Nehogy egy általános rendeleti szabályozás esetleges merevségében gátlóan hasson, az egyes gazdasági vidékek illetékes munkahatóságai kerületi lajstromokban fogják a helyi viszonyoknak legmegfelelőbb és a gyakorlatban leginkább tapasztalt egységes munkaidőt az egyes munkafolyamatokra nézve megállapítani. A teljesítményidő szorozva a tarifális bérrel adja a teljesítménnyel arányos bért.

A külön e célra kibővített hatáskörű hesseni és nordmarki építőipari munkahatóság feladata, hogy széleskörű és mélyreható gyakorlati megfigyelések alapján, lehetőség szerint és különös óvatossággal kísérletet tegyen, egyes teljesítményidők *birodalmilag* egységes megállapítására.

A munkabérnek az egyéni teljesítménnyel arányosan való megállapítása és ennek munkaidő szerint való kategorizálása, a helyi viszonyok legalaposabb figyelembevételével, igen mély szociális jelentőséggel bír. Közvetlenül érinti ugyanis az egyes munkás felelősségérzetét, s ennek erkölcsi ereje igen nagy. Az egyén fokozott felelősségével pedig biztosítani igyekszik az egész ipar s általa a háborús közgazdaság színvonalát és teljesítő-képességét. Ez újabb állomása a gazdaságtársadalmi élet standardizálódásának. Kérdés azonban, hogy nem veszélyezteti-e a munkaadó és munkás viszonyának, éppen a kiegyensúlyozottság és a munkakedv szempontjából annyira kívánatos rugalmasságát? S kérdés, hogy az átlagon alul való teljesítmények megítélésénél kellőképpen figyelembe veszi-e majd az alanyi mellett a tárgyi mozzanatokat is? S főképpen: képes lesz-e ez az amúgyis túlterhelt állami organizmus a teljesítményidők körültekintő lajstrombafoglalására? Véleményünk szerint – s itt utalunk az olasz és legújabb francia munkatörvényre – éppen e kérdések gyakorlati megvalósítását legtökéletesebben csakis a munkások és munkaadók együttesen és saját hatáskörükben tudják keresztülvinni.

iff. Orbán István